

Nr 226.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund.*

Det har under kriget av fredens förespråkare alltid betonats, att en självöverbinnelsefred skulle lösa gåtorna, att en utmattningsfred mellan jämstarka kunde lova åtskilligt och att en segerfred sannolikt måste äventyra allt.

Den förstnämnda utsikten ha vi funnit under pågående krig utsiktslös, på den andra ha vi hoppats i det längsta, den tredje har tornat upp sig som en skräckinjagande sannolikhet.

Då nu det värsta inträffat, gäller det väl för mänskligheten att blidka lidelserna å ömse sidor med rättvisa värdesättningar.

Det tyska kriget sökte självfallet från begynnelsen en segerfred. Inledningen därtill stod i tecknet av Brest-Litovsk och Bukarest. Dess avslutning skulle med naturnödvändighet gått i samma anda och betytt fulländningen av förspelen Belgien, Lusitania, Nordfrankrike och åtskilligt annat.

Under sådana förhållanden måste den tyska politikens klagan över ententens hämnedefred frammana stridiga känslor. Även landets nuvarande ledare och diplomater ha i stor utsträckning varit verksamma för en tysk maktfred. Ingen visshet förefinnes att ej en omkastning av maktförhållandena skall giva ny fart åt sådana strävanden. Ja, man måste till och med befara, att tyska folkets flertal skulle, såsom det försäkras, fortfarande ställa sig bakom en sådan statskonst. De tyska demonstrationerna även under senaste tiden mot Slesvigs uppdelning och följaktligen för den danska befolkningens kvarblivande under tyskt välde, visar, att man där liksom på så många andra håll i världen ingenting lärt och ingenting glömt.

Låtom oss därför försöka bedöma *ententens fredsvillkor* mänskligt, d. v. s. ur deras egna förutsättningar. Säkerligen är det enda sättet att vinna de nödvändiga förändringarna i desamma utan ofantliga nya katastrofer.

Frankrikes bördigaste åkerbrukstrakter förhärjade, boskap och redskap bortförda, fruktträden med avsikt förintade, städer och byar i ruiner, industricentra totalt spolierade, kolgruvorna med avsikt ödelagda för lång tid framåt, den manliga befolkningen till stor del invalider eller döda, finanserna ruinerade och bakom detta de upprivande intrycken av fyra års dödsångest levande i sinnena. När ett sådant folk äntligen först genom vapnens makt blir befriat från sina lidanden, kan diktera villkoren och söker trygghet för framtiden mot ett upprepande av 1870—71 och 1914—1918, då kan man förstå, att folkets genomsnitt och dess politici ej se så synnerligen långt. Såsom människorna i alla tider gjort, söka de upprättelse genom att slå tillbaka. Man är pliktig att förstå, hurusom deras sinnesstämning måste vara en annan än de omsider besegrades och även yttra sig på annat sätt än den klokskap, som man kan tillåta sig för billigt pris i de av krigets omedelbara fasor skonade neutrala länderna. Detta erkännande måste man som sagt börja med, om någon som helst utsikt att tina upp hatet skall erbjuda sig.

Nästa steg måste vara, att giva rättvisa även åt den andra sidan. Tyskland har under århundraden varit en tummelplats för vandringsfolkens sammandrabbningar. Det har haft olyckan att vara centrum i det oroliga hörn av världen, som kallas Europa. Det har självt i äldre tider nödgats till invasioner åt alla väderstreck men också fått stå emot inbrott särskilt i nyare tider från öster, väster, norr och söder. Ur detta olycksläge med dess överhängande faror har uppstått den tyska militarismen säkerligen i lika hög grad som i följd av någon ekonomisk imperialism. Den senaste stora napoleonska invasionen har väl ej kunnat undgå att framkalla dylika efterverkningar. I denna har den preussiska militarismen haft åtminstone en av sina huvudrötter.

Det är således riktigt, att skuldfrågan måste gå före varje försoning, egen skuld och allas skuld nämligen, och icke såsom hitintills allenast andras förvällande. Individerna kunna säga sig, att den ena felat mer och den andra mindre. Systemet Europa är dock allas tillhörighet. Ingen nu levande har någon skuld uti vad det i gångna tider förbrutit, men de flesta hava understött dess fortfarande försyndelser i den nuvarande generationen och ingen har gjort allt vad han kunnat för att förebygga dem.

Med ett dylikt erkännande av allas egen skuld, allas gemensamma ansvar och allas ömsesidiga lidande, måste uppgörelsen begynna för en

fred, som skall kunna byggas på rättvisa och humanitet och bliva bestående.

I nationalitetsfrågan måste således varje stat börja med sina egna undertryckta folk. Därav förspörjes ännu icke mycket. Ryssland tog ett märkligt steg efter den andra revolutionens utbrott, sedan syntes uppsåtet på en och annan punkt såsom i Litauen hölja sig i ett visst dunkel, men nu förefaller det att leva upp igen. De nya rämärkena inom Österrike-Ungern uppdragas icke såsom vederbör genom sänjedelning. I Tyskland ropas högt av smärta över förlorade provinser i öster, utan att någon ånger samtidigt över det forna förtrycket mot den polska nationaliteten förnimmes. Ententen har tegat och tiger fortfarande väsentligen om de oerhörda realiteter som kallas Asien och Afrika, om Indiens, Egyptens och om många andra undertryckta nationaliteters rätt. Den ville ej tillåta folkomröstning i Elsass-Lothringen och förbjöd tyska Österrike att själv bestämma över sitt öde. Japan känner uppenbarligen icke någon nationalitetsfråga i Korea, och det irländska spörsmalets eviga olösbarhet förvånar världen. Finnarna vägra bestämmelser i den finska grundlagen, som äro betryggande för den svenska nationaliteten, och ålänningarnas egen mening betraktas såsom betydelselös, under det att det anses vara rätt och lyckosamt att pålägga dem ett tvång, som de icke vilja veta av.

Den lilla tuvan stjälpur ofta det stora lasset. Det kan vara ett spörsmaal, om frågan Elsass-Lothringen ej vållat världskriget. Nu kan ett annat litet område, Saardistriktet bliva källan till ett nytt världskrig. Den farligaste punkten kanske i fredsvillkoren är bestämmelsen att gottgöra icke kolgruvor med kolgruvor, utan kolgruvor med människor, en tysk befolkning lagd mot sin vilja under främmande ok, låt vara blott tillsvidare, men med ovissa utsikter för framtiden. Detta krav kränkar nationalitetsprincipen trots löftena. Det gör människor till bytesvara mot ägodelar, en princip fjärran från all humanitet.

Beträffande den ekonomiska frågan, borde det vara självfallet, att fredsslutet med största omtanke tillser, att alla nationaliteter kunna leva och få arbete under likvärdiga förutsättningar. När den svenska fredskongressen i Varberg år 1915 delgav bland annat engelska statsmakterna sina uttalanden, erhöU den svar från både engelska regeringen och underhuset. Dessa svar utmynnade i en samstämmig försäkran »att deras strävan var att kriget skulle slutas på rättvisa villkor, vilka kunde betrygga en varaktig fred och möjligheter för Europas alla nationer till framåtskridande utan fruktan för angrepp».

Det är självfallet, att om England och Frankrike för sådant ändamål behöva kolonier, är detta oundgängligt även för Tyskland. Man måste

till och med säga, att Tyskland är i ännu större behov i följd av trängseln av en växande befolkning. Deras gamla kolonialområden voro anspråkslöst tilltagna i jämförelse med de stora områden, som de andra makterna besitta. Verklig rättvisa kräver emellertid såsom borde vara obestriddigt, att kolonialområdena tillhöra alla. Även mindre stater kunna med lika fog komma med anspråk. Kolonialländerna böra framträda som särskilda stater och koloniserats liksom Nordamerika. Intill dess en sådan statsbildning kan äga rum, bör ett koloniland stå under internationell förvaltning. Fredsvillkoren kringgå denna angelägenhet. De äro med andra ord även här imperialistiska och sålunda farliga för freden.

Den största luckan i tidigare förslag till uppgörelser liksom i de nu framlagda fredsbetingelserna är frånvaron av omtanke för lösningen av de särskilda staternas inre sociala frågor. Genom så kallad arbetarlagstiftning går man icke till botten med spörsmålet. Detta består i fattigdomens avskaffande, den ekonomiska såväl som den andliga, upphävandet av de ekonomiska klassskillnaderna och de andliga kartellerna, lika rätt till fostran och bildning samt ofrånkomligheten av allas karaktärsdaning.

Från segrarnas sida har under kriget alltid betonats, att striden från deras sida, framför allt gällde militarismens grusande. Segrarnas villkor kunna också sägas åtminstone till sitt uppsåt göra slut på det tyska militärväsendet. Detta kan icke vara annat än en stor lycka. Det är en lycka för Tyskland, som därigenom befrias från sin tyngsta ekonomiska börda samt från den förmörkelse, som det stora knektehållet satt över dess andliga liv. Möjligheter att hela såren och börja tänka mänskligt och icke företrädesvis tyskt har därigenom skänkts detta stora land.

Det stora felet även här från segrarnas sida ligger i bristen på självövertäring. Tysklands avvapning måste för dess genomsnittsmänniskor framstå mera som en börda än som en befrielse eller åtminstone såsom ett äventyr, när den icke förbindes med en betryggande utfästelse om samtidig och likvärdig avrustning från de segrandes sida.

Vad är till sist humanitet i spörsmålet om krigsskadeersättningen?

I början av kriget lästes i en tysk konservativ tidskrift, att efter kriget måste de återvändande soldaterna belönas av fäderneslandet främst med goda bostäder åt dem alla med familjer. Detta översteg dock landets egna ekonomiska krafter. Därför borde vid uttagandet av den slutliga krigsskadeersättningen även beräknas ett tillräckligt belopp för detta ändamål.

Man skulle förmoda, att en sådan lösning icke någonsin kunnat godtagas av de tyska samhällsgrupper, som fylkat sig kring ett banér med de flammande orden: proletärer i alla länder förenen eder. Människans

natur är dock en större och varaktigare realitet än ekonomiska läror och tillfälliga klasskillnader. Även klasskampen är en strid för den egna nyttan först och sist. En fråga, som under de tyska arméernas högkonjunktur riktades av mig till en av den tyska socialdemokratins ledande män, besvarades av denne så, att man kunde väl knappast vägra mottaga en krigsskadeersättning, om de tyska fredsunderhandlarna kommo tillbaka med en sådan.

När uppsåtet legat så på lur hos dem som förklarar kriget, må man icke förundra sig alltför mycket över, att krav på krigsskadeersättning nu resas också av det genomsnittsfolk, som vunnit detsamma.

Utgår man emellertid från varje stats egen skuld för det som varit, och alla människors gemensamma ansvar för det som skall komma, då reser sig med makt ett rättsanspråk, att uti den stora processen skall på grund av sakens beskaffenhet, såsom det heter på det juridiska språket, parterna själva vidkännas sina rättegångskostnader. Detta står ock i överensstämmelse med det gudomliga bud, som förkunnas för dessa staters invånare under deras andaktsstunder nämligen: förlåt dem, ty de veta icke vad de göra.

Emellertid, i de trakter där kriget rasat och ödeläggelsen måste efterföljas av ett återuppbyggande, där fordras resurser och dessa måste tagas från något håll. Med ingen rätt kan bördan läggas ensam på de länder, som varit olyckliga nog att bliva krigsskådeplatser. Det kan bliva en tunga över förmågan även för de besegrade, trots de stora ekonomiska lättnaderna genom avrustningen. Med den stora blockadens hunger och dödsoffer ha de försonat tillräckligt och en ytterligare börda med äventyr av ekonomisk undergång är ingen förlösning för mänskligheten. Det är draksådd, vars skörd blir revanchen, så vida den ej överallt förmår resa människorna mot deras omänskliga regeringssystem.

Det finnes en lösning, som är den enda möjliga och den enda rätta. Förmodligen har den i det tysta förordats mångenstädes i världen, därför att den talar för sig själv. Även i vårt land har påminnelser därom icke saknats, även offentligt, såsom vid fredskongressen i Varberg 1915, uti neutrala konferensen i Stockholm 1916, samt i framställningar åren 1917 och 1919 uti svenska riksdagen.

Denna lösning består däruti, att de härjade trakterna återupprättas av alla stater, av alla människor i förhållande till invånarantal och övriga resurser. Detta är möjligt då såsom vederlag kommer militärbördornas avskrivning för all framtid. En sådan handling av gripande mänsklighet kan breda glömska över det förflutna och skapa oemotståndlig försoning för framtiden. Om svenska folket anslog några års militärbudget i stället

till detta ändamål, skulle det förbättra sin karaktär och vinna en storartad ekonomisk avkastning på ett så väl använt kapital.

Tvingas det tyska folket att under lidande och försakelser ensamma skrida till detta verk, skapas ingen fridsamhet på detta sätt i folksjälen. Det kommer då kanske en dag, när det tyska folket kommer tillbaka och tager igen vad det anser vara dess eget. Däremot skulle det icke falla någon in att ånyo skövla trakter, som återuppbyggt av hela världen. I ett slag blev det slut också på teutonernas hotelser mot de franska gränsmarkerna. Inga neutrala zoner blevo bättre befästade än dessa.

En segerfred är våld. Den utesluter förhandlingar, fria överenskommelser, vägleda av samvetets röst. Därför ha vi på senare tiden med bävan fruktat ententregeringarnas imperialism. Vi veta, att det endast berott på en slump, att världen icke i stället med vända fått syssla med centralmakternas imperialism.

Vad är för övrigt imperialism? Är det en egenskap hos vissa stater, hos vissa klasser eller hos vissa människor? Ingalunda. Det är en del av den mänskliga naturen hos oss alla. Tillfället gör tjuven, och där makten sitter i högsätet, lockas de imperialistiska instinkterna fram ur sina gömmor. De maktlösa fara med fog alltid ut mot de maktägandes imperialism. Men det visar sig undantagslöst, att när de förra väl kommit i besittning av några regeringsmöjligheter, stora eller små, tager deras egen imperialism genast vid på enahanda sätt och med enahanda innehåll.

Då nu överallt fortfarande spörjes vad som skall triumfera, segerryan, de fjorton punkterna eller proletariats diktatur, måste man fråga sig: gives det icke rum även för något fjärde. Finnes det inga utsikter för ett arbete att med människovänliga metoder komma till rätta med både den materiella och andliga fattigdomen på samma gång? Gives det aldrig i livets tummel någon plats och framtid för det mänskliga, för humanismen?

Erkännandet av allas egen skuld och känslan för allas gemensamma ansvar, behjärtandet av allas ömsesidiga lidanden, endast detta kan komma till oss med någon av befrielsens anda.

* * *

Dessa betraktelser över fredstraktaten äro påkallade för ett rätt bedömande av *förbundsakten*, som ingått som en integrerande del i ententregeringarnas fredsverk. Man bör icke kräva för mycket av människorna. Om detta iakttages även beträffande förbundsakten, blir det lättare att förstå den rätt och komma till tals med dess brister.

Förbundsakten har icke kunnat undgå att avspegla samma sinnesförfattning, som framträder i fredstraktaten. Den vill å andra sidan uttryckligen höja förbundsfrågan upp till ett högre plan. Inledningsorden angiva programmet. Det gäller att främja samarbete mellan nationerna samt trygga fred och säkerhet samt för detta ändamål förekomma krig, upphäva den hemliga diplomaten, iakttaga den internationella rättens föreskrifter samt i de inbördes förbindelserna upprätthålla rättvisa och iakttaga fördragsenliga förpliktelser. Ordalagen äro ej så översvallande, som uti ingressen till den andra Haagkonventionen före kriget. De bittra erfarenheterna ha givit programmet en nyktrare prägel.

Ett sådant program som det ovannämnda blir emellertid särdeles vanskligt, om det sedan omhägnas allenast av en formell apparat utan konkreta bestämmingar av det andliga innehåll, denna apparat skall tjäna. Förbundsakten är i detta avseende klar uti en punkt. Den upphäver grundligt den gamla hemliga diplomaten och kräver offentliggörande av alla avtal. Det kan ha sitt intresse erinra om, att den svenska regeringen och dess delegerade tagit avstånd från en sådan rationell lösning, såsom framgick av propositionen till 1919 års riksdag om samarbete mellan regering och riksdag i utrikespolitiska angelägenheter. Man ansåg att förbundsakten i förenämnda avseende går för långt.

I allt övrigt har den goda avsikten merendels grumlats av den gamla världens politik. Den främsta avsikten, nämligen att söka förekomma krig, har icke förmått rikta sig i någon mån mot krigens reella orsaker. Inga konkreta rättsgrundsatser för sammanlevnaden mellan folken i allmänhet lagfästas i dokumentet. Man tror sig kunna vinna syftet allenast med en formell tvångsorganisation med hot om krig, blockader och uthungring såsom de yttersta maktmedlen.

Mot dylika illusioner måste först göras den erinran, att det väl strider mot både gudomlig lag och mänskligt rättsmedvetande att kunna åstadkomma försoning annat än på grundvalen av försonliga tänkesätt. Och ett försonligt tänkesätt kan icke giva sig tillkänna annorledes än genom förtroende med uteslutande av alla våldstankar.

Ett förbund, som börjar med att utesluta stora delar av mänskligheten från delaktighet i detsamma, saknar de andliga förutsättningarna för att grunda ett fredsrike. Icke mycket bättre är tillvägagångsättet att i övrigt begyuna med en uppdelning i självskrivna medlemmar och inbjudna. De förra erhålla företrädesrätt på grund allenast av sin förtjänst att ha segrat i ett krig och de ensamma tilläggas möjligheter och tidsutrymme att kunna överväga saken. De inbjudna neutrala åter ha förvägrats broderligt samråd på likställighetens grund om förbundets uppbyggande, de

fränkännas väsentligen inflytande även efteråt och de mottaga till sist ett ultimatum att inom två månader utan reservation ansluta sig. Detta är våld och ingenting annat.

Med sådana utgångslinjer är det knappast förvånande, att förbundsakten genom sitt innehåll i övrigt sätter själv många frågetecken över sin tillblivelse.

Den obligatoriska skiljedomen i alla tvister, som före kriget växt till en aktuell fråga, höres nu icke vidare av. Avrustningen av det gamla militärväsendet, för vilken före kriget till och med inflytelserika röster höjdes, är nu skrinlagd. Man ämnar minska detsamma, i den mån det tilläventyrs låter sig göra, men dess organisation och anda skall fortleva. Ett nytt tvångsmedel, blockaden, skall utvecklas från en omtvistad företeelse under kampen på liv och död till en godtagen internationell inrättning. Världens välfärd betingas av, att ej blott den skyldige drabbas, utan även det stora flertalet oskyldiga, barn, kvinnor och män uthungras.

Åtskilligt förlegad förefaller den illusionen, att man även framdeles skall kunna resa en stat mot en stat. Den epoken i världshistorien föll väl i grus och spillror med världskriget. Man kan vara övertygad, att världskrigets erfarenheter redan skapat och ytterligare kommer att skapa en annan arbetareklass. Det lyckas sannolikt icke vidare att sammansvetsa alla medborgare i en stat till att utöva det yttersta våldet mot alla medborgare i en annan stat. Ett försök därtill skall sannolikt betyda inbördes krig i båda staterna.

Härmed är man inne på förbundsaktens särskilda achilleshäl, den sociala frågan. En förnimmelse av densamma avspeglar sig i förbundsaktens artikel 23, som bland annat försäkrar, att förbundets medlemmar »skola bemöda sig att säkerställa och upprätthålla rättvisa och humana arbetsvilkor för män, kvinnor och barn inom egna statsområden såväl som i varje annat land, med vilka de stå i kommersiella och industriella förbindelser, och att i detta syfte upprätta och underhålla lämpliga internationella organisationer». Denna försäkran vågar dock icke säga ut vad det gäller att bekämpa, nämligen den kapitalistiska, ekonomiska organisationen med profit och tvång såsom de förnämsta drivande krafterna till produktion. Så länge här råder oklarhet och skilda principiella meningar, kan förbundet knappast uppnå att bli någon sann verklighet.

Naturligtvis inrymmer förbundsakten lika litet någon plats för de andliga värdena och någon uppfordran till uppror mot den andliga kapitalismen. Konkreta värdesättningar för dessa omätliga vidder saknas. Behovet av ett andligt förbindelsemedel genom ett världsspråk har därför icke heller uppenbarat sig. Allt detta är särdeles förlåtligt, då någon

uppmärksamhet för den individuella kulturens höjande genom självansvar och detta odlingsområdes betydelse för samhälleligt liv icke förspörjes hos någon av samtidens ledande partipolitiska riktningar. Ett visst erkännande av naturfolkens rätt till beskydd tänder dock ett litet ljus bland den skymmande frånvaron av handgripliga ideal.

Man må icke förvåna sig över, att under sådana förhållanden folkförbundets formella organisation ej heller kommer med några ljusningar. Förbundet skall styras av en församling, där de neutrala icke betyda mycket, och av ett råd, där de knappast betyda något alls. Det är psykologiskt förklarligt, att ententens regeringar till en början alldeles uteslutet sina fiender från förbundet, besjälade som de förra varit av sin ingrodde känsla, att centralmakterna vållat katastrofen och brutit fördrag, och att man därför ej kan ha förtroende för dem ännu på någon tid. Mänskligt sett är likaledes begripligt, att segrarnas genomsnitt ej är berett att kasta ut i världen en apparat, som de själva icke helt behärskade. Man kan också fatta, att ententens partiledare fortfarande velat behålla makten för sig själva i och genom rådets dominerande inflytelse.

Mera oförklarligt brutal är vägran att låta de inbjudna staterna ordentligt pröva saken och komma med sina erinringar, helst de förut hållits utanför rådslagen. Hur går det då för övrigt med det nya universmedlet, den s. k. parlamentariska kontrollen, som en tid varit även ententepolitikernas stora idé. Gäller idén numera endast ententens parlament och i all synnerhet amerikanska senaten, under det att de neutrala staternas parlament ej äro att räkna med? Såsom saken nu bedrives, blir det svenska svaret en på förhand avgjord underkastelse av partiledarna och ingalunda något uttryck för en svensk folkmening, som lojalt får tillfälle att med eftertanke giva sig tillkänna genom riksdagens samtliga representanter eller allmän folkomröstning.

Vid avgörandet av den svåra frågan om anslutning till förbundet eller icke saknar emellertid den svenska politiken på alla händer tillräcklig anledning till förhåvelse. Den förenämnda organisationen av en församling och ett råd med dess anmärkta brister överensstämma nästan på kornt med motsvarande situationer inom de svenska politiska partierna. Om förbundsakten i mycket är långt borta från rätt och människokärlek, må vi erinra oss, att icke heller de svenska partierna ens i någon mån äro besjälade av en önskan att bilda ett svenskt förbund, byggt på dessa grundsatser. Och då med fog mot förbundsakten kan erinras, att den alltför mycket saknar erforderliga ideal, innefattar detta också en överensstämmelse med svensk utrikespolitik, som av sin neutrala ställning under kriget hade större möjligheter och uppfordran att tillägna sig och framföra

framtidsvyer, men ändock icke gjorde det. Vi ha således ingen befogenhet att fordra mera av ententens politik än vi fordra av vår egen.

En sådan självprövning uppmanar å andra sidan till att tillägna sig själv bättre grundsatser och söka medverka till ett världsförbund, som kan bli en pålitlig verklighet. Även självbevarelsedriften manar de små länderna att göra allt för att undgå ett hotande slaveri under stormaktsregeringars partipolitik och det fordrade uppgivandet av rätten till neutralitet och avrustning. Äventyret av en eventuell utsvältning, om vi ej blint underkasta oss, är icke direkt uttalat och i varje fall ej någon försvärlig anledning för Sverige att uppge sin eftertanke och självbestämningsrätt.

Uti ett sådant kritiskt ögonblick bör tiden omsider vara inne för den svenska utrikespolitiken att tillägna sig några ideal och träda fram med desamma. Säkerligen blir i längden detta ett bättre värn för svenskarna mot tidens vanskligheter än en ödmjuk ideallös underkastelse under några utländska partiledares godtycke och förvillelser i kampen inom dem mellan ont och gott.

På grund av vad sålunda anförts och under åberopande jämväl av mitt yttrande vid propositionens remiss till utskottet, hemställes

att riksdagen, med anledning av propositionen om Sveriges anslutning till nationernas förbund, ville för sin del besluta, att till svar å inbjudningen skall av-
givas följande förklaring, nämligen:

1) att Sverige med tillfredsställelse motser bildandet av ett folkens förbund och synnerligen gärna ansluter sig till en sådan organisation;

2) att Sverige, som ej tillåtits medverka i tillkomsten av den nu framlagda förbundsakten, ej kan inom förelagda två månader vara färdigt med ett ödesdigert beslut, som måste i ett demokratiskt samhällsskick, byggt på folklig kontroll, fattas med överläggning av folket själf;

3) att svenska folket i varje fall givetvis ej kan utan reservation ansluta sig till ifrågavarande förbundsakt, då den från alla håll väckt stora betänkligheter;

4) att från svensk sida därför föreslås, att en konferens med representanter för alla folk sammankallas för att broderligt överlägga om de förändringar i förbundsakten, som kunna möjliggöra en allmän och sam-

tidig anslutning och av förbundet skapa en sann verklighet;

5) att enligt svensk folkmening de reella förutsättningarna för ett sådant världsförbund är, att de årtusenden gamla sauningarna, som predikas bland annat om söndagarna i kyrkorna, omsättas åtminstone någorlunda uti praktisk politik om vardagarna; och

6) att svenska folket redan nu för ett verkligt folkens förbund vill ifrågasätta några riktlinjer, som kunna formuleras sålunda:

folkens förbund, som bygger ytterst på vapenvåld och uthungring och icke på försonlighet och förtroende, saknar de andliga förutsättningarna för att skapa ett fredsrike;

folkens förbund, utan frigörelse och anslutning på samma gång av Asiens och Afrikas kulturfolk, är icke alls något folkens förbund;

folkens förbund, utan anslutning av Tyskland och Ryssland, är en svag skapelse, som går på kryckor;

folkens förbund, utan avrustning av den allmänna värnplikten och det gamla krigsväsendets övriga institutioner och dess anda, blir en ny äventyrlighet, en tummelplats fortfarande utan tvivel för bajonettpolitik och annat hot mot fred och mänsklighet;

folkens förbund, utan obligatorisk skiljedom i alla tvistefrågor, blir en rättsordning utan ordning och rätt;

folkens förbund, utan ett andligt bindemedel uti ett världsspråk, som efter internationell överenskommelse inläres i alla skolor, blir lätt ett Babels torn med få utsikter till fulländning och många till ett sammanstörtande;

folkens förbund, utan lösning av den sociala frågan inom varje folk i syfte att skapa en broderlig mänsklighet utan klasskillnader, blir ett förbund allenast av vulkaner med ständiga utbrott utan någon varaktig inre eller yttre fred;

folkens förbund, med försmående av de andliga verkligheterna, personlighetens kultivering och självansvaret såsom hörnstenar i statsbildningen vid sidan av det materiella underlaget, blir fortfarande en bräcklig, kärlekslös inrättning, behärskad av andlig kapitalism, hemfallen åt andlig fattigdom och sannolikt ohjälpligt invigd i sin ordning till undergång.

Stockholm den 25 februari 1920.

Carl Lindhagen.